Tituli primi libri Codicis

Sequitur titul⁹ li. C.

In noĩe dñi nr̃i Jeſu chriſti Codicis
dñi Juſtiniani.ſactiſſimi ꝑncipis.ꝑpe/
tui.auguſti. repetite ꝑlectionis incipit
ↄſtõ ꝑma. De nouo Codice faciẽdo
Vl'd. Bal. q̃re incipit In nomine dñi
Et an de neceſſitate debꝫ poni in In/
ſtr̃is In noĩe dñi. et q̃re dĩ Juſtinian⁹
Tertio q̃re dicit̃ ſanctiſſim⁹ Reſpon/
deo ꝙ impator vngitur ſacra vnctiõe
ita dicit.glo.iij.nõ tñ intellige ꝙ impa/
tor ſit in ſacris ordinib⁹ ſed eſt in ſacra
maieſtate vt le.et no.lxiij.di.c. Valen/
tinian⁹ ſm Bal. Et q̃re dicit̃ ꝑpetu⁹
vi.gl.iiij.Et q̃re dĩ Auguſt⁹ et an im/
perator põt alienare ⁊ q̃lit.⁊ quare dĩ
repetite ꝑlectionis.
Circa illũ titulũ ſciẽdũ ꝙ impator Ju/
ſtinian⁹ d' iuſtitia ⁊ iur̃e tractatur⁹ ꝑmit
tit tres ↄſtõnes que vicẽ obtinẽt pro/
emij ⁊ ↄſtõnis proemij quia auditorem
beniuolũ docilẽ et attentũ reddunt/ ꝑ
quas tres ↄſtõnes Juſtian⁹ impat ve/
tat.ꝑmittit.⁊ punit. Que q̃ttuor ꝟtu/
tes legl.ſunt vt.ff.de legi. et ſe. conſul.
ꝟtus. Impat cũ decẽ ꝑhis ↄmittit vt
Codicẽ ↄponãt vt.j.e.§.ĩocꝫ ad hoc.vſ
qꝫ illuc Itaqꝫ tñ ⁊c. Permittit adiecti
onẽ detractionẽ imutationẽ. vt ibi adij/
ciẽtes ⁊c. Vetat ex alio Codice recitati
onẽ fieri vt in fi. tertie ↄſtõis q̃ ẽ ſub
titulo de emẽ. Juſti.Co. Punit vt in
ſc'da ↄſtõne ꝟſi.falſi crimini. q̃ eſt in ti/
tulo de Juſti.Co.ↄfir.Et iſta ꝑma cõ/
ſtitutio in effectu ponit quõ imperator
iuſſit volumẽ Codicl.fieri ex trib⁹ vo/
luminibus antiq̃s et fuit facta nondũ
cõpoſito Codice vt ptꝫ in ea iunct.ru/
brica.

De Juſtiniano Co-

dice confirmando.
Superior cõſtitutio fcã fuit nõduꝫ cõ
poſito Codice.H aũt cũ iam erat cõple/
tus vt prob.j.e.l.ꝟſi.hiſdem prudenti/
bus et ideo ponit̃ in rubrica de Juſtia/
no Co.ↄfirmãdo In ꝑicipio ãt huius
cõſtitutiõis ↄmẽdat vtilitatẽ ſui opis
ꝓbando q̃liter ad rempublicã ſpectat
Sc'do mãdatũ certl ꝑſonis iniũctũ re/
petit et coꝝ ſtudium ↄprobat.3° tradit
de vi legũ et adijcit de pena allegãtiuꝫ
illicitas leges.ꝙ incidit in penam falſi
q̃ allegat ſtatutũ correctũ. vi. Bal.H.

De emendatione

Juſtiniani Codicis.
Sicut due premiſſe teſtant̃ ↄſtõnes:ex
tribus Codicib⁹ et mult̃l.nouellis cõ/
ſtitutiõib⁹ Codex dñi Juſtiniani fuit ꝑ
viros in prima et ſc'da ↄſtõne noĩatos
ↄſummatus et a Juſtiniano approbat⁹
et confirmat⁹ ſꝫ quia multas formas e/
dẽ natura deproperat ſic ꝙ noua emer
gũt negotia q̃ legũ laq̃is nõ ſũt inoda
ta.nc̃ariũ viſum eſt poſt Codicẽ cõfir/
matũ:impatoris implorare remediũ vt
nota.j.de ve.iu.en.l.ij.§.ſꝫ quia diuine.
Ideoqꝫ ꝑpt̃ noua negotia quinq̃gita
deciſiones ↄpoſuit Juſtinian⁹ Item ⁊
alias multas q̃ videbant̃ deeſſe ad ꝑfe
ctionem cõpoſiti Codicis.quo fcõ vti
le viſum eſt Juſtiniano prefatas con/
ſtitutiones non vt erraticas relinque
re ſꝫ in iaꝫ dictum Codicem collocare
et ideo eundem Codicem perſonis ꝑ/
dictis diſſolui et predicta ſuis locl. ſup
poni iuſſit et iteꝝ conſcribi et de cete/
ro nũq̃ꝫ diſſolui permittit.ſꝫ ſi aliq̃d fu/
erit neceſſariũ ſcribi/ in ſpẽali libro:no
uellaꝝ noĩe/aſſignabitur. vt patꝫ intu
enti hanc conſtitutionem.

De ſũma trinitate

et fide catholica vt nemo publice de
ea contendere audeat.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Impator Juſtinian⁹ equitatis iuſtitie
ꝙ ſtatuta exquiſiturus pmittit de ſum
ma trinitate. a qua iuſtitia / ſicut ex ei⁹
patet diffinitione/ ducit originē et om/
nis equitas ſplendeſcit in lucez Et ꝙ
ſuper ſūma trinitate noſtra fides que
dicit̃ catholica.i. vniuerſalis ẜm gl.in
ꝟbo catholica conſiſtit de fide catholi/
ca videam⁹ de q̄ quia publice tractari
ſepe non expedit ſupponit vt nemo pu
blice de ea contēdere audeat Ita dicit
Azo in ſum. Glo.rubrice tn̄ alit̃ dicit
continuando ad ſequētia vi.eaz q̄ po/
nit tres cōtinuationes Et dicit̃ trini/
tas ꝑpter tres pſonas q̄ in diuītate cō/
ſiſtūt ꝙ alia pſona patris alia filij alia
ſpirituſſancti Non tn̄ tres dij ȝ vnus
tm̄ deus Nec tres ſubſtantie vna pr̄is
alia filij alia ſpirituſſancti ȝ vna tm̄ q̄
greco noīe vſion dicit̃.i.indiuiſa ſubſtā
tia Eſt āt fides ẜm glo. in ꝟbo fide. ȝ
in rūbrica ſperādaꝝ rez crudelitas nō
tn̄ cuiuſlibet rei ſed circa trinitatem et
argumentū nō apparentiū Item fides
multis modis ſumitur vt ptz ꝑ gl.ru/
brice ex̄ de ſum.tri.ꝛ fi.ca.q̄ ibi dicit ꝙ
fides quandoqȝ idem eſt qḋ ſacramētū
baptiſmi xl.di.de iudeis Item dicitur
fides caſtitas thori. et eſt vnū de trib⁹
bonis matrimonij Itē dicit̃ fides ſecu
ritas ſiue pactū que etiā hoſti ſeruāda
eſt Item dicit̃ qn̄qȝ conſciētia ex̄ de re
ſti.ſpo.lras de pſcri.c. qm̄. omne qḋ nō
eſt ex fide.i.conſcientia Itē dr̄ creduli/
tas ẜm qḋ credim⁹ id quod non vide/
mus Itē dicitur fides promiſſio Inſti.
de re.di.§.vēdite Itē alio mō eſt fides
collectio articuloꝝ et ita ſumit̃ in titu/
lo ex̄ de ſum.trini.ꝛ fi.ca.et ibi dicit gl.
Et quid ſit fides dicit.ibi glo. ꝙ fides
eſt volūtaria certitudo abſentiū infra
ſciāz et ſup̄ opinionē cōſtituta Itē q̄t
ſunt ſpecies fidei et quot ſunt articuli
determinat̃ in eadē. glo. Quō aūt pu/
niuntur male credētes et quod premi/
um bene credentium vi.in.l.i.et ij.et.l.
qm̄ multi.ff.de here.et quedam explicā/
tur.ff.e.l.i.§.reliquos et.l.nullus.i. ꝶ.et
§.ſciant. et.§.quia vero.et vi. glo.alle.
extra.e.in rubrica De pena publice diſ/
putantium de fide vi.ff.e.l. vl. Et habȝ
locū pena qn̄ temē diſputat̃ alit̃ ꝙ eru/
ditiōis cauſa Nā theologi cauſa erudi
tionis ſcholaſtice de ea contendere et
diſputare poſſunt Et dicit̃ in rubrica
vt nemo publice de ea cōtendere aude
at.expone contendere.i.tractare vl' diſ/
putare ẜm glo.rubrice hic in ꝟbo con/
tendere.

De ſacroſanctis ec/cleſijs et de rebus ꝛ priuilegijs earum.

Glo.rubrice continuat Uel ſic ſecūdū
Azo. dictum eſt.s. de ſumma trinitate
et fide catho.ſed quia mater fidei et re
ligionis eſt eccleſia.ff.e. iubemus in fi.i.
ꝶ.ideo ſupponit de ſacroſanc.eccle.Et
quia res ſunt neceſſarie/ his qui in ec/
cleſijs/ diuinis ſeruiunt miniſterijs. ꝙ
qui altari ſeruit altario viuere debȝ.c.
cum ſecunduz apoſtoluz.ex̄ de preben.
ideo ſubiungit de rebus In quibus
qnoniam eccleſie multis gaudent pri/
uilegijs adijcit de priuilegijs eaꝝ Pro
intellectu huius rubrice ſciendum ꝙ
eccleſia multis modis ſumitur Uno
modo eſt locus conſecratus et parie/
tibus circundatus vbi conſueuerunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

deum timentes peccatorum veniā po/
ſtulare. vt in auct. vt li. ma. et auie.§
quia vero cōperiuntur Secundo mo/
do dicitur omniuʒ fideliuʒ collcō Ter/
tio dicitur eccleſia perſona conſtitu/
ta ad ſeruiendū deo. vel collectio pſo/
narū pluʒ ad ideʒ deſtinā. De multi/
plici ſignificatiōe eccleſie vi. glo. ordi.
in. c. finali. ne prela. vi. ſua. quā vide q̄
plenius tractat de hac materia Et de
priuilegijs varijs eccleſiarū vi. Inno.
in. c. nouit. de ſen. ex.

De epiſcopis et cle/ricis et orphanotro

phijs ⁊ bephotrophijs et zenodochijs ⁊ aſſiſterijs ⁊ monachis ⁊ de puilegijs eorū et de caſtrenſi peculio et de redi/mēdis captiuis et de nuptijs clerico/ruʒ vetitꝭ. ſeu permiſſis

Glo. rubrice continuat De reb᷒ eccleſiarum dixit. nunc de miniſtris. vel ſic ſcd̄m Azo. de ſacroſanctꝭ. eccīe. et de re/bus et priuilegijs eaꝝ que circa res ſu/as ſortiuntur. ſ. dictū eſt. videamus de ipis perſonis deo in eccleſijs ſeruienti/bus q̄liter ordinentur et quod ſit eorū officiū et q̄d priuilegium. et quia inter clericos maiorē obtinʒ g̃duʒ epūs de eo primum ponit Et vnde dicat᷑ epūs Dicendū ꝙ ab epi quod eſt ſuꝑ et ſco/pis quod eſt intendere. vt in. c. qui epa/tum. viij. q. i. habet enī ſuperintendere ſuper omnes clericos et circa omnes laicos ſic et in archiepō et in patriar/cha Qui autem et vnde dicant᷑ clerici. vi. tex. in. c. cum ſcd̄m. de preben. quia cleric᷒ a cleros q̄d eſt ſors vel hēditas appellat᷑ quia in ſui ordinatione vel aſ/ſumūtur in hēditatē dn̄i vel aſſequun/tur hereditatem in ipſo vt vere poſ/ſint pſallere cuʒ ꝓpheta dicente Domi/nus pars hereditatꝭ. mee. vi. ca. cui por/tio. xij. q. Qui āt dicatur orphanotro/phi dic ꝙ puerorum ambobus paren/tibus orbatorū receptatores ſm Azo. Et dicit᷑ orphanotrophium locus vbi recipiuntur. et vi. cle. cōtingit de reli. do. ⁊ in. c. iij. e. titu. et de varijs noībus illorū. vi. xxiij. q. vl. ſancim᷒. ij. q. vij. ſi q̄s omnē in auct. de alie. et ꝯtrac. ephi. in princi. collꝭ. ix. de eccle. ti. §. fi. Bepho/trophi dicuntur infantium gubernato/res Inde bephotrophiuʒ. i. locus vbi infantes recipiunt᷑. Zenodochi dicun/tur paupeꝝ ſuſtentatores ſm Azo. et ſunt ꝓcuratoēs et mgr̄i hoſpitaliū Jn̄ zenodochiū. i. locus vbi ſuſtentantur Aſſiſterie dicunt᷑ femine debiliū ſuſtē/tatrices. vlꝭ expone hic aſſiſterijs. i. mo/naſterijs ſanctimonialium Et quis et vnde dicatur monach᷒. vi. ca. placuit. xvi. q. i. vbi dicit tex. monachus dicit᷑ a monos grece latine vnus et achos gre/ce latine triſtis Jn̄ dicit᷑ monachus. i. vnus et triſtꝭ. Sedeat ergo triſtꝭ. et of/ficio ſuo vacʒ Item ſit content᷒ clau/ſtro quia ſicut piſcis ſine aqua caret vi/ta. ita ſine monaſterio monachus. ſede/at itaq̄ ſolitari᷒ et taceat ꝙ mūdo mor/tuus eſt. deo āt viuit. vi. illū tex. Quid ſit peculiū Dic ꝙ eſt puſilla ſubſtantia vel pecunia ſepata a rebus et rōcinijs patris vel domini data vel ꝓmiſſa filio vel ſeruo. ff. de pecu. l. depoſiti. § peculiuʒ Et quis dicatur habere pecu/liū. Dic ꝙ ille q̄ in aliena poteſtate eſt dicitur habere peculiū. Qui autem eſt ſui iuris non dicitur habere peculium ſed patrimonium et res proprias vt in. l. vlti. §. de inofficioſo teſtamento.

Peculium quid ſit

Quis peculiū habeat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Et iſtud peculiuꝫ eſt quadruplex Aut
enī eſt caſtrēſe. aut q̄ſi caſtrēſe. aut pro/
fecticiū aut aduēticiū. Caſtrēſe qđ fili⁹
adq̄rit ī caſtrl. Quaſi caſtrēſe qđ adq̄rit
doctor legendo vel aduocado. ꝛ quod
cleric⁹ adq̄rit rōne ſui officij eſt q̄ſi ca/
ſtrēſe. Item omnes qui ex dignitate vł
officijs publicl. lucranť. lꝫ nō ſint do/
ctores vel notarij/ dicunť habere in il
lis q̄ſi caſtrēſe peculiū et poſſunt inde
teſtari. licꝫ ſint filijfa. vt eſt caſus nō. in
in .l. fi. Co. de inoffi. teſta. facit lex ve/
lut. C. de aſſeſ. Ita tꝫ Ange. de arc. In
ſti. ꝑ q̄s ꝑſo. no. adq̄. in prin. Aduenti/
tium eſt qđ adq̄rit filius ex ſucceſſione
vel dōtione ꝓpinquoꝝ vel aliorum vł
ex proſpera fortuna Profectitiū quod
adquirit ex rebus paternis De redem
ptione captiuoꝝ per quem fiet et qua/
liter vi. in. l. nulli. ⁊. c. ꝛ in auc. de eccle.
titu. §. ſi quis De nuptijs clericorum
prohibitis vel ꝑmiſſis. vi. lati⁹ ex̄ in ti
tulo q̄ cle. vel vo. per totum ꝛ vi. Pa.
ibi ī rubrica et. vi. c. vnicū de vo. li. vi.

De epiſcopali audi-

entia et de diuerſis capitulis que ad
ius curāq̄ꝫ ꝛ reuerētiā pontificalē per
tinent.

Sup̄ de priuilegijs et officijs clericoꝝ
viſum eſt Nunc de iuriſdictiōe epiſco/
pi quam habet in audientia cauſaꝝ et
ſilibus ponit Et vide glo. rubrice q̄
exponit de ep̄ali audientia. i. iuriſdicti
one epiſcopi Et vide glo. rubrice in v̄/
bo curaꝫ. exponit. i. reuerendā ſollicitu
dinem epiſcopi Et in quibus deſidera
tur audientia ſeu iuriſdictio ep̄i vi. hic
ꝑ Azo. vi. glo. in. l. ep̄ali. ⁊. c. que. ſp alle.
ꝙ ſniaꝫ rectorl. vel doctoris inter ſcho/
lares latā exeq̄tur ptās.

De hereticis et ma-

nicheis et ſamaritanis.

Glo. rubrice continuat. ſ̄. viſum eſt
de miniſtris catholice fidei et coꝝ pri/
uilegijs nūc de eius aduerſarijs ꝛ coꝝ
penis. vel ſic ſm Azo. dictū eſt. ſ̄. de mi
niſtris catholice fidei nūc videam⁹ de
aduerſarijs eius. i. de hereticis in gene
re et ſpālit̄ de manicheis ꝛ ſamaritaīs
qui ꝑfidiores heretici ſunt ꝛ maiori et
ſpēali pena digni ſunt Et ſilr̄ ponit̄ ru
brica. ⁊. de fui. et aq̄. ſepe enī poſito gn̄e
ſupponit̄ ſpecies. et p̄miſſa ſpecie ſuppo
nitur gen⁹. ff. ad le. acqui. l. ſi fu⁹ fuū. §.
inquit Erit ꝭ p̄mo videndum quis ſit
hereticus et vnde dicat̄ Dic heretic⁹
eſt qui vel leui argumento a iudicio ca
tholice religionis ꝛ tramite detect⁹ eſt
deuiare vt. ⁊. c. l. ij. in fi. vel q̄ non eſt mē
brū ſancte et catholice eccleſie vel q̄ eſt
diuerſaꝝ hereſum vt in auc. de priuile.
dotl. colł. viij. vel qui non credit ſm ꝙ
predicant ſancta quattuor cōſilia. ⁊. c. l.
quicunq̄ꝫ Et dicitur ab hereiſco. i. diui
do Inde ꝛ iudiciū failie herciſcunde. i.
hereditatis diuidende Inde et heremi
ta quaſi diuiſus ab alijs. et ita hereſ di/
citur diuiſio. i. ſeꝑatio a catholica fide
Et que ſint pene hereticorum. vid. per
Azo. in ſum. De hisomnibus vi. lati⁹
hoſ. et gof. ex̄. e. in ſum. et per docto. in
rubrica ex̄. e.

Ne ſanctum baptiſ-

ma iteretur.

Dictum eſt. ſ̄. de hereticis ſꝫ quia ſpēs
hereſis eſt rebaptizare baptizatum po
nit prohibendo ne ſanctum baptiſma
reiteretur Item ſciendum ꝙ baptiſm⁹
eſt ſacramentum vnum de ſeptem ſa/
cramentis eccleſie et eſt ianua ꝛ funda
mentum aliorum ſacramentorum. c. ve
niens de preſby. non bapti. et eſt neceſ/
ſitatl. ſacramentū. vi. glo. in. c. veniens.
de tranſact. que ponit que ſacramenta
ſunt nc̄itatl. et que voluntatis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Item p baptiſma delent͛ oīa peccata q̄
ad penā et culpā. et vnitatem ſignificat
chriſti et eccleſie. ideo nō debꝫ reitera/
ri ſed erit vnicū concor. cle. vnica. de ſu.
tri. et fi. ca. § ad hec. Et ſi quis fuerit re/
baptizatus/ipe et rebaptizās puniri de
bent vltimo ſupplicio cum vterqꝫ coꝝ
fecerit dolo. i. ſciens eſſe prohibitum. l. ij
et quod ibi nota. ī. eo.

De apoſtatis

Qm̄ apoſtate plus q̄ꝫ heretici ſūt. ideo
ponit de apoſt. Qui aūt dicant͛ apoſtate
vi. in. l. apoſtataꝝ. § ſꝫ ne eius. et. l. fin. in
fi. ī. eo. Sūt eñ apoſtate ſm Azo. q̄ noīe
chriſtianitatis īduti ſacrificia poſtea fe
cerint vel facienda mandauerint i fidez
polluendo quaꝫ deo dedicauerant et p
pditionem diuini miniſterij in pphana
migrando Et de t̄plici apoſtaſia. vi. gl. i
in. c. i. ex̄. e. et. l. apoſtatarum. ī. eo. Item
Apoſtate pn̄t perpetuo accuſari et p li/
bellū et ſine libello. et viuente apoſta/
ta nō tollitur accuſatio tpe. Eo mortuo
tollitur quinquennio et cōfiſcant͛ bona
niſi habeat liberos vel cognatos q̄bus
deferant͛. ī. e. l. i. et ij. et. l. apoſtataꝝ Itez
alieni ſunt a teſtimonio. nec capiunt ex
teſtamento. expellentur de ciuitate ſi ſūt
laici vi. ī. eo. l. hi qui ſanctā. ſi āt apoſtate
ſunt clerici q̄ ipi confuſionem p predi/
cationem in gregem dominicum gene/
rant expellūtur de ciuitate ſicut omnes
heretici. ī. e. l. fi.

Nemini liceat ſignū

ſaluatoris chriſti humo vel in ſilice vel
in marmore aut ſculpe aut pingere.
Glo. rubrice cōtinuat. q̄ ꝯriū eſt religi/
oni Ideo ponit nemini licere ſignuꝫ ꝛc.
Circa hoc dicit Azo qm̄ ſignū redem/
ptionis nr̄e ab oībus eſt adorandū ꝛ ve
nerandū. etſi in manibꝰ alicuiꝰ geſtatur
ei debemꝰ cū deuotione aſſurgere. et ſi
alicubi poſituꝫ emineat honorē debemꝰ
impēdere Iō phibꝫ ne humi ponat͛ vl͛
in aliq̄ materia humi poſita ſculpat͛ aut
depingat͛ ne pedibus cōculcet͛. et q̄ po/
ſuit et poſitū non leuauerit grauiſſima
pena mulctat͛ quā forte mortē interpre
tamur vt. ī. e. l. i. ff. de pe. l. vltimū Allega
ri poteſt pro lege hec rubrica.

de iudeis ꝛ celicolis

Gl. rubrice cōtinuat Quia iudei et celi
cole multa proponūt ꝯria religioni Iō
de his dicit Et ſunt celicole ſm glo. qui
planetas colunt quaſi deum. ſub iſta ru
brica tractatur in quibus grauantur iu
dei et celicole et in quibus ipi tolerant͛
De materia quō celicole puniuntur et
quid de eis vi. ī. co. l. celicolaꝝ. de iudeis
vide ex̄ de iude. p totū.

Ne chriſtianū man-

cipiū hereticus vel paganꝰ aut iudeus
habeat vel poſſideat vel circūcidat.
Glo. rubrice continuat Quia contrariū
eſt religioni q̄ hereticus habeat chriſti
anū mancipiuꝫ. ideo de hoc ponit Quid
ſi hereticus paganus ꝛc. habeat chriſtia
num mancipiū. vi. in. l. vnica. ī. e. et vi. in
c. i. et. ij. ex̄ de Iudeis. Et pt iſta rubrica
allegari pro lege.

De paganis et ſacri

ficijs et templis eorum.

Glo. rubrica continuat. De Iudeis
q̄ in q̄buſdā nō diſcōueniūt dixit. nunc
de paganis q̄ prorſus diſcrepant. vel ſic
ſm Azo. dictum eſt. ſ. de iudeis mō po/
nit de paganis. i. ſaracenis qui deos in/
numeros deaſqꝫ imo demones colunt ꝛ
adorant. et adijcit de eorum ſacrificijs
et templis. ex hoc patet q̄ dicuntur pa/
gani ſcꝫ ſaraceni. Dicunt͛ etiam pagani
q̄ non ſunt milites. et iſto modo non ſu/
mitur h. ſed inſtl. de milita. teſtamen. §
i. Et hi pagani de quibus hic/ patiun/
tur penas hereticorum maximorum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Et licz pagani peſſimi ſint non tñ ꝑmit
titur chriſtianis eorũ bona diripere vel
auferre, cõcor. tex. in. c. ſicut iudei extra
de iude. ſara. et ſeruis eoꝶ.

De his qui ad eccle-ſiam confugiunt vel ibi exclamant.

Qm̃ inter cetera ꝓuilegia q̃ hz eccl'ia
hoc p̃cipuũ hz ne confugientes ad eam
alicui⁹ temeraria auctoritate extrahan/
tur. ideo de fugientib⁹ ad eã et exclamã
tib⁹ in ea ponit De exclamantib⁹ ãt in
ea nota breuit̃ vt vltimũ ſuppliciũ pati
ant̃ ſiue tumultum fecerint vel impetũ
in eccl'ia cõmittãt vel in eccl'ia. i. in con/
gregatione fideliũ ſeu in q̃libz ꝑte ciui
tatis conuẽticulã collecta multitudine
colligãt cã ſeditionis faciende vt. ĩ. co. l.
denunciam⁹. De fugiẽtib⁹ ad eccl'iaz an
tñ extrahi poſſint vi. in. l. pñti. ĩ. co. et vi.
c. inter alia. et. c. fi. extra de emu. eccle.

De his qui in eccle-ſijs manumittuntur.

Dictũ eſt ſ̃ quõ eccleſia fauet confugi/
entib⁹ ad eã. nunc ſequit̃ videre quõ fa
uet manumiſſis in ea. Vñ ſciendum ꝙ
eccleſia ita fauet manumiſſis in ea quia
manumiſſus in eccl'ia corã epo et ſub a/
ſpectu plebis ꝓinde habet̃ ac ſi apd̓ iu/
dicem manumiſſus eſſet. et q̃d ſit manu/
miſſio vi. inſtl. de libert. circa prin. et ibi
vide lati⁹ et in. l. i. et. ij. et ibi in glo. ĩ. eo.

De legibus ⁊ conſti-tutionibus principum et electis.

Glo. rubrice continuat. ſ̃. viſum eſt de
religione q̃ ad fidẽ et eccleſiam pertinet
nunc de ea q̃ ad leges ſacras Azo aliter
cõtinuat ſ̃ de diuis ſacris dictũ eſt. nũc
de humanis ſacris ponit. vel ſic. ſ̃. de mi
niſtris ſacrarũ rerũ. h̓ de miniſtris ſacra
rum legum. i. conditoribus et obſerua/
toribus earum Et primo ſciendũ ꝙ lex
ponitur q̃nq3 ſtricte. q̃nq3 ponit̃ large
Stricte vt cũ ponit̃ ꝓ ſtatuto ꝑp'li rho
mani. Et h̓ eſt qd̓ dicit̃ Lex eſt qd̓ ꝑp'lus
rhoman⁹ ſenatorio mḡratu interrogante,
veluti cõſule conſtituebat Inſtl. de iure
natura. gen. et ciui. §. cõſtat Large ponit̃
ꝓ oĩ rõnabili ſtatuto Vñ dĩ Lex eſt ſan
ctio ſancta iubẽs honeſta et ꝓhibẽs cõ
traria. et iſto mõ ponit̃ h̓ in rubca Cõſti
tutio v̓o p̃ncipis et edictum/ legis ꝑtes
ſunt. vbi largo mõ intelligit̃ lex. Dñt
tñ ꝯſtitutio et edictũ. Quia ꝯſtitutio p̃n
cipis p̃t eẽ generalis et ſpẽalis. ff. de cõ
ſtitl. pn. l. i. §. h̓ ſũt. et. §. plane. Edictũ v̓o
principis eſt ius generale vt. ĩ. cod. l. iij.
Dr̃az inter canonẽ decretuz decretalẽ
dogma mandatũ interdictũ ſanctionem
et cõſtitutionẽ vi. glo. in ca. p̓ iij. diſt. et
qd̓ dicet̃ ex̃ de cõſti. Quis p̃t legẽ con/
dere. et qualiter et quõ ſciet̃ legẽ eſſe ge
neralẽ et quis interpretat̃ legem Quis
dz obſeruare et que pena nõ obſeruan/
tium legẽ vide ꝑ Azo.

De mandatis prin-cipum.

Gl. rubrice cõtinuat. ſ̃ de conſtitutioni
bus principũ egit ſ3 qr mandata ſũt cõ/
ſtitutiones ſpeciales. ideo de his ſuppo/
nit. Vel ſic ſm̃ Azo. ſ̃ de conſtitutioni/
bus in genere dictum eſt. nũc aũt ponit
in ſpecie. h̓ eſt lex vnica Ex qua habet̃
ꝙ dicenti ſe miſſuz et habere cõmiſſio/
nem ſeu mandatũ a principe non credi/
tur niſi oſtendat lr̃as principis cõcor.
c. cũ in iure ex̃ de offi. dele. Eſt eñ man
datũ non quelibz conſtitutio ſ3 ea dun/
taxat q̃ precipit imparator q̃liter is q̃ eli/
git̃ ad mḡratus laudabiliter gubernare
poſſet prouinciã et idẽ dicit̃ ꝓſanctio vt
in aut. de man. prin. in princi.

De ſenatuſcõſulto.

Quid ſit et quõ fit ſenatuſconſultuz
vi. inſtl. de iure natu. gen. et ciui. in. §. ſe/
natus. vbi tex. eſt clarus. Eſt eñ quod

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſenatus iubet atq; conſtituit et vi. qđ
dixi .ff.de le. et ſe. cõſul.

De veteri iure enu-
cleãdo et auctē iuriſprudentum qui
in.ff.referuntur.

Expoſite ſunt.ſ.due ptes legi. ſcȝ cõſti
tutio et ſenat⁹conſultũ videam⁹.de ple
biſcitꝭ.et pretoꝝ ediciꝭ. et ita de veteri
iure enucleando Et ꝙ in compoſitione
veteris iuris ꝗdaȝ maiorē ꝗdā mino/
rem ſcientiā habuerũt :de auctē eorum
ponit Et dicit̃ vetus ius quia ab vrbe
rhomana condita.et a rhomuleis tpi/
bus vſq; ad tpa Juſtiniani fere ꝑ mil/
le ꝗdringentos ānos confuſe ſtatutuȝ
obtinuit.ꝭ.c.l.i.§.i.et.l.ij.i.ff.Et dicitur
enucleando quia ſicut in nuce ꝓmo qđ
eſt amarũ inuenit̃ ita et in illo veteri
iure erāt tot mltitudines ꝙ nemo eas
habere vel legere poterat Jtē ſicut in
nucleo teſta dura inuenit̃ ita ibi dure
et iniq́ erant ſententie Jtem ſicut nu/
cleus ꝗdā inutili pellicula tenet̃ ⁊ latȝ
ita et in illa multitudine tanta que ex/
tendebat̃ pene in duo milia librorũ et
plus q̃ tricies centena milia ꝟſuum.i.
pagraphoꝝ vel reſponſoꝝ. vt.ꝭ.c.l.ij.§.
alī. Jniũgit ergo hic impator ꝗbuſdaȝ
viris diſertꝭ.iſtā enucleationeȝ facē vt
ptȝ in nigro. Et de auctoritate iuris
prudentũ dicit ꝙ omnes equali aucto/
ritate pollent.vi. tex.

De ignorantia iuris
et facti.

Glo. rubrice continuat ꝙ in predictis
iuribus q̃nq; errat̃ et in factis.ideo de
hoc ponit Pro intellectu rubrice ſciē/
dum ꝙ dr̃a eſt inter ignorantiā erroreȝ
et titubationē Jgnorātia eſt cũ de facto
vel de iure nihil ſcio nec inde aliq́d ſu/
ſpicor et ꝓprie eſt ignorare .i. neſcire.
Error eſt cũ aliud eſt q̃ credā Tituba
tio eſt cum hincinde duo ſciaȝ ꝯ̃ria vel
diuerſa. nec tñ alicui illoꝝ quia dubito
applico credulitateȝ meā Jteȝ licet iſte
dr̃e valeant q̃ntũ ad alia tñ q̃ntum ad
hunc tractatũ qđ in vno dicit̃ in cete/
ris erit intelligenduȝ Jtem duplex eſt
ignorantia facti ſcȝ et iurꝭ. de qua q́d ſit
vi.l.i.ff.e. Jgnorātia facti eſt qñ ſcio fa
ctum.ſȝ ignoro q́d iurꝭ. vt ſi nõ ſciaȝ il/
lum.cui⁹ bonoꝝ poſſeſſio defert̃ deceſ/
ſiſſe Jgnorātia iuris eſt.ſi [illegible] ſcio quid
factũ eſt.ſi ſciā eum deceſſiſſe.ſȝ non ſcio
me ſuccedere debere ſibi iure ꝯgnatio/
nis vt in.d.l.i. Et q́ ignorātia excuſat
vi.in regula ignorātia. de re.iurꝭ li.vi.
cum concordan.

De precibus impe-
ratori offerendis et de quibus rebus
ſupplicare liceat et vbi.

Glo.rubrice cõtinuat Dixit de iure qđ
cõſiſtit in ſacris et ſacerdotibus. nunc
de eo qđ in mgr̃atib⁹.et ꝑ⁹ de principe
ꝓmittēs a q́b⁹ et q̃lit̃ adeat̃ Jtem pro
intellectu rubrice.ſcienduȝ ꝙ pces dñt
offerri conſiderata conſuetudine et iu/
re.qđ declara vt h̄ ꝑ Azo.in ſumma ſcȝ
pallio reiecto flexis genib⁹ hũiliter pre
ces ſunt porrigende Jure vt ꝙ breuit̃
eſt negociũ exponenduȝ. Jtem a quib⁹
et de quibus vi.h̄ ꝑ eñ. Et q́d ſit ſuppli
catio.dic eſt quedā benignitatꝭ. ipi⁹ ſu/
perioris imploratio.⁊ que eſt dr̃a inter
ſupplicationē ⁊ appellationem. vi.in.c.
ex lr̃is de in inte. reſti.

Quando libellus
principi datus litꝭ. cõteſtationē faciat.

Glo. rubrice continuat .generaliter
de precibus dixit.nũc de effectu ꝙ quo
ad quedā pro conteſtatione litꝭ.habent̃
Quid ſit libell⁹ ⁊ quotuplex eſt vi.gl.
ꝭ.c.i.⁊ ibi doct.ex̃ de li.ob. Et đ effectu
libelli principi oblati habetis.ꝭ.c.l.i. et
ij.Quia libellus ſupplicatori⁹ principi
porrectus et per principem reſcriptus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ iudici delegatus talis vicem obtinz
litl.pn.q̄ntū ad hoc vt actionem tpalez
faciat ꝑpetuā ⁊ ad heredes tranſitoriā
d.l.i.et.ij. Hoc tñ nō habz locū in qua/
libet actione ſʒ in pretoria ⁊ in anna/
li Ciuilis enī ſolitl.⁊ cōmunibꝰ modis
tm̄ ꝑpetuaꝛ vt litl. conteſtatiōe debiti
agnitione nō ſola libelli oblatione.ꝭ.de
p̄ſcriptl.xxx.an.l.ſicut.⁊.l.nouiſſimi.vi.
tñ.l.vt ꝑfectius.ꝭ.de anna.ex.vbi poni/
tur caſus quo ciuilis actio ꝑpetuaꝛ li/
belli oblatiōe vt ſi impedioꝛ litē cōte/
ſtari cū reo.

Ut lite pendēte vel

post ꝓuocationē vel poſt diffinitiuam
ſententiam nulli liceat ſupplicare.

Glo.rubrice continuat.de p̄cibus et
caꝝ effectu dixit. nūc qn̄ ſit vel non ſit
ſupplicandum Expone ſic vt lite pen/
dente ſubaudi principalis cauſe vel pꝰ
ꝓuocationē.ſcʒ pendente cauſa appel/
lationis aut poſt diffinitiuā ſententiaʒ
ſcʒ q̄ nō pōt retractari ꝑ appellationeʒ
nulli liceat impatori ſupplicare Et ſic
habetis ꝙ ſuꝑ his rebꝰ ſuꝑ q̄bus pen/
det lis nō licʒ ſupplicare principi.ſʒ ſuꝑ
alijs bene de quo videbitl in.c.inꝛ mo/
naſteriū. de re iudi. Item qn̄ dicitur lis
pendē vi.in cle.ij.vt litl. pendeñ Quid
ſi ꝯriū fiat dic ꝙ nō tenet vt ptʒ in ru/
brica et in.l.vl.ꝭ.c.

Si contra ius vel

vtilitateʒ publicā vel ꝑ mendaciū fu/
erit aliq̄d poſtulatū vel impetratum.

Glo.rubrice cōtinuat tractando de
p̄cibꝰ fecit mentionē de reſcriptl. Ideo
de his ḡnaliter ſupponit In iſto titulo
tractaꝛ de reſcriptl.impetratl.ꝑ ſurrepti
onem hoc eſt ꝑ taciturnitatē veritatis
vel expreſſionem falſitatl.de quo in.c.
ſuꝑ litteris ex̄ de reſcptl. ⁊ ī.l.ij.ꝭ.c.Et de
impetratis ꝯ ius vel vtilitatem publi/
cam An valeant vel non de quo dic ꝙ
reſcriptū impetratū contra ius diuinū
oīo reſpueꝛ ꝙ mioꝛ nō tollit legē ſupi
oris cle.ne rhomani de elect.ſi aūt ſit ꝯ
ius humanū vi.in.l.vl.ꝭ.c.et in.l.reſcri/
pta ⁊.l.quotiēs.ꝭ.de p̄ci.impa.offe. Itē
reſcriptū ꝯ vtilitatē publicaʒ nō tenʒ
vi.glo.in.l.i.ꝭ.c.

De diuerſis reſcri-

ptis et pragmaticis ſanctionibus.

Glo.rubrice cōtinuat dixit.ꝭ.de re/
ſcriptl.ꝯtra ius elicitis nunc generali/
ter de omnibꝰ Et ſciendū ꝙ reſcriptū
ſm gof.ex̄ de reſcrip.in ſum.eſt princi/
pis mandatū qđ ad inſtantiā alicuius
vel aliquoꝝ ſeu ꝓprio motu ſeu ex rela
tionibus vel ſuggeſtionibꝰ ꝑītū vł ad
ꝯſultationeʒ facit vel cū alicui vel ali/
quibus corꝑi vel collegio vel vniuer/
ſitati vel ciuitati aliq̄d mandaꝛ vel in/
dulgeꝛ Itē pragmatica ſanctio eſt qđ
de conſilio ꝓceꝝ ſtatuit nō ſuꝑ p̄uatis
negocijs ſinglōꝝ ſʒ vniuerſitatl.in.l.vl.
ꝭ.fi.ꝭ.c. Eſt āt ānotatio reſcriptū prin/
cipis eius ꝓprio motu indultū Qualiꝛ
reſcripta ſunt indulgēda vi.ꝭ.c.l.ſiqua.
et ad quos.vi.ꝭ.c.l.i.et vſqʒquo. porri/
gaꝛ eoꝝ beneficium vi.ꝭ.c.l.falſo.

De ſtatuis et ima-

ginibus.

Glo.rubrice cōtinuat ꝙ per reſcriptū
ꝓcedebanꝛ fieri imagines in ſuū vł ali
enuʒ honorē Ideo de his ponit Et eſt
ſm glo.rubrice dr̄a inter ſtatuā et ima/
ginem ꝙ in ſtatua nihil ē qđ hoīs effi/
gieʒ nō deſignet ſʒ in imagine ſic et eſt
pictura Et qđ dicit rubrica de ſtatuis
et imaginibꝰ intellige ſcʒ nō erigēdis
ſine permiſſu et indulgentia principis
Veteres enī olim erigebāt hm̄oi ſtatu
as in ſignū triumphi aut alterius facti
notabilis in memoriā ipiꝰ et diſponit
impatoꝛ ꝙ nemo huiuſmodi ſtatuas e/
rigat niſi iuſſu principis et ſine vene/

ratione adorationis ambicioſe.

De his qui ad ſtatu

as confugiunt.
Quia ad ſtatuas de quibus.ſ.q̄daȝ ho
mines fugiebant Jdeo de fugientibus
ad eas ponit An et qn̄ et qui fugiētes
ad ſtatuā conſequantur libtatē vi.hic
in.l.vnica.

De officio prefecti

pretorio orientl.et illyrici.
Dictū̄ eſt.ſ.de principe qui caput eſt
oim̄ mgr̄atuū̄ Modo videam⁹ de alijs
mgr̄atib⁹ q̄ ſunt principis tanq̄ȝ capitl.
membra vt.j.ad le.iuli.ma.l.quiſq̄s.ho
rum aūt alij ſunt maiores alij miores
alij medij vt patebit.j.in titulis ſequē.
et in auct.de ap.§.illud et.§.illo videlȝ
⁊.j.de raptu.ꝟ gi.l.vnica.

De officio prefecti

pretorio africe.et de omni eiuſdē dio/
ceſios ſtatu.
Sicut ſuperior Comes eſt illuſtris ita
et prefect⁹ p̄torio africe. Et eſt ei⁹ ſe/
des carthago Jtem notari poteſt ſm
Azo.hic ꝙ ſi prefectus prouincie vi/
derit caſtella et ciuitates nimie magni
tudinis eſſe:poterit ad talē formā redi
gere vt ꝑ paucos meli⁹ poſſint conſer
uari.ḡ ⁊ impator multo magl.hoc facit.
vel de duab⁹ ciuitatib⁹ vnā vt in auct.
ſine quoq̄.ſuff.§.illud tn̄ ⁊.§.nulli.ergo
dn̄s pp̄ de duobus ep̄atibus vnū̄ et de
vno duos poteſt efficere.

De officio prefecti

vrbis.
Sicut ſuperiores ita ⁊ hic illuſtris eſt
Vrbis aūt appellatiōe ſimplicit̄ ꝓlata
ꝑli rhomani ciuitatē ſignificat inſtl.de
iure natu.gen.et ciui.§.ȝ quotiens Eſt
aūt prefect⁹ vrbis cui a dn̄o impatore
cōmiſſa eſt vrbis adminiſtratio.ff.e.l.i.
§.in initio.et de eius ptāte vi.in.d.l.i.
et quaſi ꝑ totū̄.ff.e.

De officio magiſtri

militum.
Et hic mgr̄ militū̄ illuſtris eſt ſicut ce/
teri Et de quibus cognoſcere poteſt
vi.hic.l.i.

de officio queſtoris

Sicut ſuperiores ita et hic illuſtris
ē Sciēdū̄ ꝙ queſtoꝝ tria genera fuer̄t
Vn⁹ pecunie inq̄rende et conſuande
Ali⁹ āt in palatio principis libris prin
cipalib⁹ legendis vacabat Aliud aūt
gen⁹ erat queſtoꝝ q̄ p̄erant capitalib⁹
cauſis et ſententijs.ff.e.l.i.et ibi vi.gl.
in verbo plebeios.

De officio magiſtri

officiorum.
Hucuſq̄ȝ de illuſtribus tractauit nūc
incipit tractare de ſpectabilib⁹ ſm pla:
q̄d mediā gerūt adminiſtrationē vt in
auct.de re.eccle.non alie.§.vl.ȝ Azo di
cit ꝙ eſt illuſtris et talis debȝ eſſe quē
ſtipendia meliora et labor prolixior ce
teros faciāt aūire.j.e.l.ij.

De officio comitis

ſacraꝝ largitionum.
Et h̄ comes ſacraꝝ largitionū̄ ſpc̄abil̄
eſt ſm pla.ȝ ſm Azo.illuſtris.ꝑ hūc ei
principes ſtipendia largiebant̄ et h̄ for
te erat ꝓcurator reipublice q̄ grece lo
giſta nuncupat̄ vt.j.de mō mulcta.l.iij.
ſm Azo.

De officio comitis

reꝝ priuatarum.
Hic ſicut et ſuperior illuſtris eſt vt.ſ.
dictū̄ eſt.hic forte ſm Azo.erat ꝓcura/
tor ceſarl.ſiue p̄uate rationis Jn eo eſt
hoc ſpeciale ꝙ ſeru⁹ principis ei⁹ iuſſu
adire pōt hereditatē Jtem ꝓcurator

ille immiſcendo ſe hereditati principi
delate facit ceſarē heredē licȝ abſtine/
re poſſit ſi bona nō ſint ſoluēdo vt.ff.
de offi.ꝓcu.ce.l.i.et.ij.

De officio procon/ſulis et legati.

Perfecto tractatu illuſtriū ſupponit de
ſpectabilib⁹. ſꝫ ei proconſul ſpectabilis
eſt vt in auct.de nō alie.§.fi. Quid ſit ꝓ
conſul ⁊ qd ſpectat ad officiū ſuū dic ꝙ
q eligit ex conſulibus vrbis rhome ad
aliquā prouīciā regēdā vi.l.i.et ibi gl.
.ff.de offi.pſi. qſi conſul ꝓcul miſſus vt
dicit gl.i.in.l.i.ff.e. Iſti eni ꝓconſules
ſtatiꝫ cꝫ egreſſi ſunt vrbē exercent vo
luntariaȝ iuriſdictionē ſꝫ nō cōtentio/
ſam.l.ij.ff.e.poſtqꝫ āt ingreſſus eſt pro/
uinciā hꝫ ptes oim mgratuū et dr ha/
bere pleniſſimā iuriſdictionē et maius
impiuȝ omnib⁹ poſt principē.l.ſi in ali/
quā cū ſe.ff.e. Que āt ſit dia int ꝓcon/
ſulē et pſidē ꝓuincie Dicendū ꝙ ꝓcō/
ſul eligebat ex conſulib⁹ vrbis rhome
ad aliquā prouinciā regendā qſi conſul
ꝓcul miſſ⁹ vt.ſ.dixi Preſes ꝓuincie il/
le dicebat q cū nō eſſet prius conſul eli
gebat ad prouinciā regendā ſm glo.i.
in.d.l.i.ff.de offi.pſi. Itē ꝓconſulis le/
gatus eſt cui proconſul ꝓuinciā ingreſ
ſus mādat iuriſdictionē.l. obſeruare.§.
fi.et.l.ſe.et ſe.ff.e. Iſte legat⁹ pt dare tu/
tores.ff.e.l.pe.nō āt hꝫ ptātē aīaduer/
tendi vel coercendi vel atrocit ver/
berandi.l.ſi qd.ff.e.

De officio comitis orientis.

Comes orientis ſpectabilis eſt ſicut et
ſupior d.ī.e.l.i. Et elect⁹ ad hoc officiū
a curiali liberat pditiōe.ī.de decu.l.vl.
Et forte erat iſte comes orientis ꝓcu/
rator ceſarl.reꝝ quas habebat in orien
te ſm Azo.

De officio prefecti auguſtalis.

Supponit pñr de officio prefecti augu
ſtalis q et ipe ſpectabilis eſt vt ſuperi/
ores vt.ī.de pua. car.inhi.l.i.§.iuro. Et
ſciēdū ꝙ pfect⁹ egypti dicit pfect⁹ au/
guſtalis ꝙ impator ille maxim⁹ augu/
ſtus in egypto pmo pfecti ptātē indu
xit.l.vnica.ff.de offi.pfect.auguſt. Et
diſcrepat ei⁹ officiū a ceteri. ſpectabili
bus iudicibus vt in.l.ij.ī.e. ⁊ ibi gl.vi.

De officio vicarij ⁊ prefecti.

Vicarius ſm gof.de offi.vl. eſt qui vi
ces alicui⁹ gerit ſiue in officio contenti
oſo ſiue nō contentioſo Et ſciendū ꝙ
mgratus q et hic appellant pfecti et di
cunt anteſtare ceteri.dignitatib⁹ habe/
bāt vicarios ſuos in ciuilib⁹ cauſ au/
diendis et termiandis ſicut et mgr mi
litū habebat vicariū Et nota.l.i.ī.e. q
ſolet allegari ꝙ vicari⁹ repūtat pſonaȝ
illi⁹ cui⁹ vices gerit et eadē ſibi reuerē
tia debetur.

De officio pretoꝝ

Pretor iſte ſicut et ſupiores ſpecta/
bilis eſt Et eſt eius officiū rhome tm.
in prouincijs eni eligunt pſides Eſt āt
pretor q in vrbe rhomana iudicio ſena
tus ad diſceptandū dubios act⁹ et cau
ſas ordiabat. De ei⁹ officio videbit.ſꝫ
in.l.i.et quot erāt pretores in rhoma
vi.l.ij.ī.e.

De officio rectoris prouincie et vt nulli patrie ſue admini ſtratio ſine ſpeciali pmiſſu pncipis per mittatur.

Explicito tractatu ſpectabiliū nūc ici/
pit de clariſſimis Preſes ei clariſſim⁹
eſt Et eſt ſciendū ꝙ dicit preſes ꝓuin/
cie qui in prouicijs poſt principē ſumā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gerebat ptātez nā regna redacta erant
in puincias q̄x rectores dicebant pſi/
des Et de officio pſidis ſiue rectorꝶ ꝓ/
uicie dic ꝙ in ciuib⁹ eadē facit q̄ faciūt
Rhome varij mgr̄at⁹ vt eoꝝ eq̄tatem
nō exēplū iniquū ſeruet Itez hꝫ merū
impiū vi.l.ex omnib⁹ et.l. oīa.ꝭ.e.plura
alia in.l. illicitas.ff.e. Item ſollicitat̄
dꝫ vt prouincia purget malis hoībus
ꝛ ſit q̄eta.l.ꝯgruit.ff.e. Scd̓a ps rubce
ptꝫ et poteſt allegari pro lege.

De officio prefecti vigilū.

Licet.ſ.cepit tractare de clariſſimis h̄
tn̄ ſpectabilis.vt.ff.e.l.iij.vn̄ etiā.ff.po
nit int̄ alios ſpectabiles et q̄re hic po/
nit inter clariſſimos vi.g. rubrice q̄ di
cit ꝙ h̄ conſiderauit pma tpa ſm q̄ non
erat pfect⁹ vigilū Immo erat quidā q̄
ꝑerat excubijs.ff.e.l.i. in fine Eſt āt p/
fect⁹ vigilū q̄ a principe eligit̄ vt curā
habeat ne incendia contingant in ciui
tate rhomana et vt contingētia extin/
guant̄ Et debet ꝑ totā noctē vigilare
aci eſſet noctua et calciat⁹ caligis fer/
reis incedere cū armis vt curā habeat
oēs inq̄linos āmonē ne negligētia aliq̄
incendia oriant̄ et vt aquā habeant q̄
extinguat̄ incendiū Itez de quib⁹ cau
ſis ipe ꝯgnoſcꝫ vi.l.iij.ff.e.ſ.i.ꝛ ꝑ Azo.
hic Qui dicit cū ipe pfectus vigilū ſit
ſpectabilis mirꝝ eſt qd̓ ait pla.cū nō ge/
rē hōres Ideo ꝙ nō dormit de nocte.

De officio ciuilium iudicum.

Sciendū eſt āt ſm Azo.ꝙ q̄dā diceba̅
tur honorati et habebāt dignitatē ta/
lem vt ſꝑ pateret eis adit⁹ ingrediēdi
cōſiſtoriū principis aut ſecretariū ciui/
lium iudicū et q̄ audiebant ciuiles cau
ſas aut ſedendi cū ipis iudicibus et in
aduentu ſuo ſalutabant̄ vt.ꝭ.de offi.di/
uer.iudi.l. vl.eo tn̄ tpe q̄ cōueniebant̄
vel agebant reſidendi cū iudicib⁹ non
habebant facultatez.ꝭ.e.l.i.

De officio prefecti annone.

Annone vt publice functiones a quo/
libet debebant preſtari ſi aūt aliq̄s vel
ꝑuilegio vel pſcriptione p̄tendat excu
ſationē pfect⁹ ānone de hoc ipo cogno
ſcit alioquī imponit̄ ei pena xxx.librāꝝ
auri.ꝭ.e.l.i.Quid āt ſit annona videbi/
m⁹.ꝭ.de āno.ꝛ capi.adminiſtrā. ibi dicā
et vn̄ preſtant̄ vectigal tributū ānona
publica fūctio ſeu pēſitatio videbit.l.in
.l.i.ſ.h̄ titul⁹ in gl. vbi impendat.ff. de
pub.et vecti.

De officio militariū Judicum.

Magiſter militū de curialibus vel pri/
uatis perſonis nō habet iuriſdictionē
.ꝭ.e.l.i.et .ij.

Ne comitibus rei militaris vel tribunis lauacra preſtent̄

De materia vi.l.vnicā.ꝭ.e.q̄ clarē tra
ctat ꝙ comitib⁹ ducibus vel tribunis
militū.i.vicarijs mgr̄oꝝ militū ciuita
tes vel curie non dn̄t cōpelli lauacra
.i.balnea parare nec pro ſuccendendo
balneo dn̄t cōpelli ad pſtationez pecu/
nie ſꝫ illuſtribus viris ꝛ magiſtris mi/
litum indulget̄ priuilegiuꝫ.

De officio diuerſoꝝ Judicum.

Hoc ptinꝫ ad officiū iudicum diuerſo/
rum.i.cuiuſcūqꝫ diuerſitatis ſint vt nō
cōpellant matrēfamilias in publicum
venire.l.i.ꝭ.e.ſꝫ cū vel ꝑ ſe in domo ſua
vel in eccl̄ia vel ꝑ procuratorem poſſit
reſpondere.qd̓ ſi nō faciat/ in reb⁹ eius
ꝓcedūt cōmunia iura.ſi crimīalis cā ei
obijciat̄ dabit fideiuſſorē d̓ iudicio ſiſti.
ſi pōt.alioquī iuret.ꝭ.e.l.i.et in auct.vt.

Nulli iudi. ſ. ſnctariū vbi ↄueniunt maſcu/
li et re et v̄bo pn̄t ī ius vocari vt ī pu
blicū trahāt Itē obſuari dꝫ a quolibꝫ
vt honorat. excelſiorib' viris exhibeāt
debitū hōrē et in ſedendo et in ſalutā/
do vi. l. ij. ſ. e.

Ut omnes iudices

tā ciuiles q̄ꝫ militares p' adminiſtratiōeꝫ
depoſitā ꝑ quinq̄gita dies in ciuitati/
bus vel ceteri. locis permaneant.

Hic tractat ꝙ ille q̄ geſſit publicuꝫ
officiū eo depoſito ibideꝫ dꝫ remanē ꝑ
quinq̄gita dies nō ꝓuatiꝫ in domo ſua
vel alicui' potentis vel in eccl'a ſꝫ pu
blice an̄ coꝝ ora q̄s nuꝑ rexerat et rn̄/
debit ſuꝑ furti. ſuis vl' domeſticoꝝ ⁊ cō
demnat in q̄druplū. ſ. de aſſeſſ. l. iij.

De officio eius qui

vicem alicuius iudicis obtinꝫ

Dictū eſt. ſ. de mgr̄atib' ordinarijs nā
et vicarij de q̄bus dictum eſt ordinarij
erant et in tp̄s certū eligebant qđ etiā
erat ordinarijs p̄fixū vt ipi vices ordi
narioꝝ pn̄tiū et viuentiū ſupplerēt nūc
āt ponit de his q̄ gerūt vices mortuo/
rum, et abſentiū et hi pn̄t agē q̄ ꝑtinēt
ad iuriſdictionē rcōri. ꝓuicie p̄ter vlti/
mū ſuppliciū ⁊ mēbri abſciſionē. ſ. e. l. iij.

De aſſeſſoribus et

domeſticis et cancellarijs iudicum

De iudicib' et coꝝ officijs. ſ. dictuꝫ
eſt. nūc videam' de collateralib' coruꝫ
id eſt aſſeſſorib' ⁊ domeſtici. ⁊ cancella/
rijs Et eſt ſciendū ꝙ aſſeſſor eſt q̄ ab eo
cui data eſt iudicādi p̄tās rogat vt ſibi
in ↄgnitiōe cauſe aſſideat vt eū debito
fine cauſaꝫ decidē inſtruat nō āt metu
terribili et neceſſitate aut incongrua
libertate dꝫ ad hoc ↄpelli aſſeſſor. ſ. e. l. i
Domeſtici āt habebāt deputata ſibi of
ficia in republica q̄ tn̄ apte nō ſpecifi/
cant in. li. hoc. Cancellarij āt introdu/
cebant petitiōes et ſupplicationes in
curiā Dicti cancellarij eo ꝙ p̄erant cā/
cellis vel hoſtijs Dicit eni cancell' fe/
neſtratū hoſtiuꝫ ad modū crucis. ꝑ eos
ei patebant adit' ⁊ acceſſ' Cancell' eni
hꝫ et alias ſignificationes vt nōtur. ff.
qđ vi aut clā. Uel dicunt cācellarij ꝙ
dictata ſibi ab aſſeſſorib' ſtridebāt ⁊ cā
cellabāt. i. delebāt ad modū cruci. ducta
pēna ſic ponit. ſ. de ſoluti. l. inductū. et
. ff. de ꝓba. l. chirogr̄phū Item q̄ pn̄t cē
aſſeſſoēs vi. l. ij. ff. de offi. aſ. ⁊ q̄nto tp̄e
vi. ſ. e. l. in conſiliarijs et qđ ſit coꝝ offi/
ciū vi. l. i. ff. de offi. aſſe. et de ꝓuilegijs
coꝝ vi. l. velut. ⁊. l. non paꝝ. ſ. e.

De annonis et capi

tatione adminiſtrātiū vel aſſeſſoꝝ alio
ruꝫ ve publicas ſollicitudines geren/
tiū ⁊ coꝝ q̄ aliq̄s cōſecuti ſt dignitates

De maiorib' ⁊ miorib' mgr̄atib' . ſ.
dictū ē. nūc āt poit de coꝝ ſolacijs vl' ſa
larijs et ꝙ ipi ꝑcipiebāt ſalaria ī ānois
iō poit de ānois et capite. i. capitatiōe
miniſtrātiū et aſſeſſoꝝ et alioꝝ gerētiū
publicas dignitates. i. q̄ dabant mini/
ſtrātib' publica officia. ipi eni p̄ter āno
nas ſolatia forte cōſequebant in pecu/
nia. ſ. de inoffi. teſt. l. vl. Iteꝫ ſciendū ꝙ
ānona dr̄ ſalariū qđ cuiq̄ꝫ datur ꝓ ca/
pite ſuo remunerationis cauſa Capita
tio dicit tributū qđ dat pro capite licꝫ
hic ponat capitatio ꝓ eo qđ dat mgr̄a
tib' ſolacij cā pro remunerādo labore:

De cōtractibus iu-

dicum vel eorum qui ſunt circa eos ⁊
inhibendis donationib' in eos facien
dis ⁊ ne adminiſtrationis tp̄e ꝓprias
edes edificent ſine ſanctione pragma/
tica:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Habet hic titul' tres ptes Prima lo/
quit de cõtractib' Judices eni nõ pñt
cõtrahere cũ ſubditꝭ. ꝙ de facili pñt vẽ
ditores circũuenire ꝓpter eoꝝ ptãtem
ſiliter et eoꝝ familie nõ pñt contrahẽ
ꝫ ncãria pñt cõparaẽ Scda dicit ꝙ ni/
hil eis dari pt Tertia inqt ne edificẽt
ꝓpter ſuſpicionẽ durante eoꝝ officio
Jtẽ donatiões eis facte nõ ꝯfirmant
interueniente conſenſu donãtꝭ niſi fi/
nito officio.

De modo multcaꝝ
que a iudicib' infligunt.

Dictũ eſt.ſ.de mgratibus fere omnib'
ꝫ quia ꝑmiſſuz eſt eis defendere iuriſ/
dictionẽ ſuã pene vel mulcte indictiõe
vt.ff.ſi qs ius di.nõ ob.l.i. Jdeo ponit
de mõ mulcta. Quid ſit mulcta Dicen/
dum ꝙ eſt peccati aĩaduerſio pecunia/
ria arbitrio iudꝭ ſtatuenda.ff.de ꝟ.ſig.l.
aliud.§.i. Pena ãt eſt corꝑalis.pecuni/
aria.et certa pro vt lege ſtatuit Jtez a
pena nõ appellat ſed a mulcta Jtem qs
põt indicere mulctaz Dic ꝙ maiores
mgrat' et vſqꝫ ad quẽ modũ vel q̃nti/
tatem et qs ſit ei' effect' et cui applicet
et an remittat vi.hic Azo.

De defenſoribus ci
uitatum.

Dictũ eſt.ſ. de maiorib' mgratib' ſcꝫ
prouinciaꝝ.nũc de minorib'.i.ciuitatũ
defenſorib' videam' Jtẽ q̃liter conſti
tuant et qd ſit eoꝝ officiũ vi.h Azo.et
nõ hñt meꝝ neqꝫ mixtũ impiũ in auct.
.e.ti.§.nulla. in fi. ſed modicam coerti/
onem.c.ti.§.audiant.

De magiſtratibus
municipalibus.

Sup.de mgratib' ciuitatũ.nũc de ma/
giſtratib' municipioꝝ vl' villarum ſeu
burgoꝝ Jn qbus ſatis dici pt eadem
ſeruanda que dicta ſunt in defenſorib'
ciuitatũ Jtem iſti ꝑ tres menſes ante
dñt eligi q̃ incipiat eoꝝ adminiſtratõ

De officio iuridici
Alexandrie ciuitatis.

Ad illi' iuridici officium ſpectat vt
apud eum expediant legitimi act' vt
adoptio emancipatio teſtamentoruz ꝛ
donationum inſinuatio et ſiliuz.ſ.e.l.i.
et.ff.e.l.i.

Tituli ſecun
di libri Codi
cis

De edendo.

Glo. rubrice continuat; Dictum eſt.ſ.
de magiſtratibus ſequitur de iudicijs
que per magiſtratus exercẽtur et p̃mo
de edendo qd eſt preparatoriũ iudicioruz
et vide glo.alle. que notat ꝙ triplicit
dicit de edendo.primo actionũ.ſecũdo
rationum. tertio inſtrumentorum Et
ſciendum ꝙ de edendo idem eſt dicere
.i.demonſtrando. Jta exponit glo.ff.e.
in rubrica Azo exponit.i. de editione
faciẽda. ſubaudi eorum que neceſſaria
ſunt in agenda cauſa. Et quare dicitur
de edendo per gerundiũ et non de edi/
tione et quare nõ ſubiunxit actionem.
vi.ff.e.in rubrica Quid ſit edere actio/
nem et qd ſit actio et qualit ſit editio